

Spana på ett yrke med elevdriven prao

Om en vägledningsprocess inom hälsa, vård och omsorg

En god vägledning inför prao och yrkesval är viktig för eleverna och lika viktig för arbetslivet, särskilt inom yrkesområden med stora rekryteringsbehov, bl a hälsa, vård och omsorg. Vår gymnasieskola vill därför tillsammans med grundskolor i närområdet prova en lite annorlunda och "elevdriven" vägledningsprocess där lärare och "syvare" samarbetar redan från åk 7. Syftet är att visa fler pojkar och flickor möjligheterna till personlig utveckling och trygga framtidsjobb inom ett yrkesområde med många olika roller och karriärvägar, i Sverige och internationellt

Skolans breda vägledning I styrdokumenterna understryks att barn och ungdomar under hela skoltiden ska ges en successivt växande förståelse för arbetslivet och för yrkesval som passar deras intressen och förutsättningar. Verkligheten är emellertid annorlunda, många unga träffar sin studie- och yrkesvägledare först i åk 9. Det bäddar för ogenomtänkta och könsstereotypa gymnasieval där många unga inte ens ser att yrkesutbildning kan vara en snabb väg till jobb och egen försörjning.

Nya förutsättningar på väg Problemet är välkänt och har belysts i en rad rapporter från skolmyndigheterna. Ska den breda vägledningen fungera måste lärare och vägledare få tid och andra resurser för att arbeta strukturerat och metodiskt. Den obligatoriska praon i åk 8 och 9 ställer nu krav på sådana insatser i varje skola. Ytterligare krav på skolor och skolhuvudmän är på väg enligt de reformförslag som nyligen presenterats av den statliga vägledningsutredningen.

Spana på ett yrke I ett ESF-projekt har lärare och vägledare i Kungsbacka och Uddevalla skapat en modell för att underlätta och påskynda skolornas förändringsarbete. I modellen, som fått namnet **"Spana på ett yrke"**, integreras den obligatoriska praon med vägledning och undervisning genom att lärare och vägledare gör förberedande insatser redan från åk 7 (gärna ännu tidigare). Varje termin får ungdomarna uppdrag eller andra aktiviteter som ska genomföras – i eller utanför skolan - för att successivt bygga upp kunskaper om arbetslivet och reflektera över egna yrkesval. Modellen kan ges olika innehåll, det viktiga är dels att eleverna är aktiva, dels att strukturen är tydlig, uppföljningsbar och förankrad - internt och externt. Då finns förutsättningar för uthålligt arbete.

Digitalt processverktyg Att organisera en sådan flerårig och integrerad vägledningsprocess för hundratals elever underlättas av digitalt stöd. Därför skapades i ESF-projektet ett "processverktyg", Praoappen, www.praoappen.se, som kan användas av både elever och vägledare. För eleverna blir det lätt och t o m ganska lustfyllt att redovisa uppdragen. För lärare och vägledare blir det lätt att planera, överblicka och följa upp processen på individ-, grupp och skolnivå. Dokumentationen gör det också lättare att regelbundet avrapportera arbetet till rektor, skolhuvudman, programråd m fl. Praoappen bygger på systemet LoopMe som har utvecklats av forsknings- och IT-företaget ME Analytics.

Elevdriven prao kan öka intresset för vården Flera gymnasieskolor, däribland vår egen, vill nu samarbeta med närbelägna grundskolor för att vidareutveckla modellen och tänka nytt om prao inom yrkesområdet hälsa, vård och omsorg. I en "elevdriven prao" kan motiverade ungdomar i högstadiet välja uppdrag och delta i aktiviteter i och utanför skolan som ger en mångsidig och intresseväckande bild av yrkesområdet. Modellens "röda vägledningstråd" planeras, genomförs och utvärderas i löpande samarbete med gymnasieskolan och företrädare för det lokala arbetslivet, t ex programråden. Bl a ska ungdomarna besöka VO-programmet och följa med gymnasieeleverna på deras APL.

Uppdrag finns i praoappen En genomtänkt serie uppdrag och aktiviteter från 7 o m årskurs 7 kan bidra till att successivt bygga upp ungdomarnas kunskaper och förståelse för yrkesområdets möjligheter och utmaningar. De kan användas "rätt av" eller bytas mot andra uppdrag/aktiviteter

Förslag till uppdrag för årskurserna	7	8	9
Förebilder	x		
Läs en bok/se en film	x	x	
Killar inom vård och omsorg	x	x	
Sociala medier	x	x	x
Bildanalys	x	x	x
Kom med förbättringsförslag!	x	x	x
Ta reda på mer om ett yrke!		x	
Lär känna fler yrken		x	
Diskriminering		x	
Rollspel		x	
Fyra-hörn-övningar		x	
En patients historia		x	
Hälsosam/hållbar livsstil		x	
Andra kulturer		x	x
Studiebesök		x	x
Föreläsning		x	x
Hälsosam/hållbar livsstil			x
Kränkningar			x
IT inom hälsa, vård och omsorg			x

Uppdragsbeskrivningar

Uppdragen med inledande/förklarande texter samt förslag till "taggar" finns på www.praoap-pen.se med följande direktlänkar:

[Åk 7 – Spana på ett yrke inom hälsa, vård och omsorg](#)

[Åk. 8 – Spana på ett yrke inom hälsa, vård och omsorg](#)

[Åk. 9 – Spana på ett yrke inom hälsa, vård och omsorg](#)

Lärare och rektorer från gymnasieskolor i Kiruna, Luleå, Umeå, Växjö, Göteborg, Karlskrona och Malmö samlades till en workshop i Stockholm 27-28 maj för att vidareutveckla modellen "Spana på ett yrke" för hälsa, vård och omsorg, bl a genom samarbete med närbelägna grundskolor.

Lätt att förstå, lätt att förklara De uppdrag och aktiviteter som föreslås ovan har valts ut av lärare, vägledare och rektorer i gymnasieskolor med Vård-och omsorgsprogrammet. De medverkande skolorna har skolförlagt utbildning och/eller lärlingsutbildning inom programmet och är alla medlemmar i skolnätverket Läringskompassen, se www.larlingskompassen.se

Generell modell Modellen "Spana på ett yrke" kan användas inom vilket yrkesområde som helst och ligger helt i linje med skolans styrdokument och kommande reformer. Modellen är lätt att förstå och lätt att förklara för elever, föräldrar, rektorer, arbetsliv och skolhuvudmän. Strukturen skapas av skolan, arbetet görs av eleverna och modellen utvecklar samarbetet mellan skolor och arbetsliv./